

Handläggare: Lisbeth Oulis
Telefon: 08-508 02 340

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Slutrapport - projektet Barnets Rum

Ref beteckning Länsstyrelsen 704-09-5367

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens slutrapport om projektet Barnets Rum.
2. Rapporten överlämnas till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Sakir Demirel
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Tjänsteutlåtandet avser slutrapporten för projektet Barnets Rum som inleddes 2007 och avslutades i oktober 2010. Barnets Rum ingår i förvaltningens öppenvård och är en kort tidsbegränsad behandlingsinsats för barn mellan 0-18 år som bevitnat/upplevt våld i familjen. Slutsatsen av projektet är att metoden har fungerat för flertalet barn. För en del barn har insatsen inte varit tillräcklig. Dessa barn har erbjudits andra insatser. Barnets Rum är integrerat i verksamheten och kommer att finnas kvar som insats för barn även i fortsättningen.

Bilagor

1. Rapport om Barnets Rum – metodutvecklingsprojekt för socialtjänsten

2. Redovisning av projektbudget

Länsstyrelsens utvecklingsmedel

Länsstyrelsen har sedan starten 2007 beviljat medel till projektet Barnets Rum. Förvaltningen har till Länsstyrelsen lämnat delrapporter under projektens gång, senast i april 2010. Projektet avslutades den 31 oktober 2010 och slutrapporten ska vara hos Länsstyrelsen inom tre månader därefter.

Projektet Barnets Rum

Förvaltningen gör nedan en sammanfattning av projektet med ledning av de frågeställningar som Länsstyrelsen vill ha besvarade. För en utförlig beskrivning av projektet hänvisas till projektrapporten i bilaga 1.

Hur har resurserna använts?

Projektet Barnets Rum (BR) har pågått sedan 2007 och avslutades den 31 oktober 2010. BR var ett metodutvecklingsprojekt som erbjöd krisbehandling för barn och ungdomar som hade varit utsatta för eller bevittnat våld i nära relationer.

I den direkta behandlingen för barn i projektet har projektledaren, som är leg. psykolog och leg. psykoterapeut, samt ytterligare fyra familjebehandlare deltagit. BR har organisatoriskt hela tiden funnits inom förvaltningens öppenvård för barnfamiljer. Resursanvändningen i övrigt framgår av bilaga 2.

Målgrupp

Målgruppen har varit barn och ungdomar upp till 20 år som varit utsatta för våld eller som bevittnat våld i nära relation. Nedan används begreppet ”barn” för hela målgruppen.

Under det tredje och sista projektåret skulle en pilotstudie av barn som har föräldrar med missbruksproblematik genomföras. Någon sådan pilotstudie genomfördes inte. Se nedan under rubriken ”Kartläggning av behov av stöd till barn som har föräldrar med missbruksproblematik. En pilotstudie genomförs och etiska frågeställningar i samband med denna belyses”.

Har målen med projektet uppnåtts?

Målen var

- Alla barn som upplevt/bevittnat våld mellan närstående vuxna och som inte längre lever i en kaotisk och våldsamt miljö, ska erbjudas individuellt krisstöd som en tidig insats utifrån sina egna behov och förutsättningar.

- Barn som av behandlaren bedöms ha behov av längre behandlingsinsats ska kunna få det antingen inom socialtjänstens egen verksamhet och/eller av annan huvudman.

Målformuleringen innebar att alla barn enligt definitionen ovan, efter en kort bedömning av projektledaren av barnets psykiska status, fick erbjudande om 3-8 behandlingstillfällen för att bearbeta upplevelserna av våldet och kanske annat som skapat trauma hos barnet. Om barnet bedömdes ha behov av fortsatt stöd eller stöd av annat slag, så skulle sådant stöd erbjudas. Målformuleringen i projektet var under ett par år också ett nämndmål.

När projektet hade blivit förankrat och känt hos de medarbetare som skulle motivera och remittera barnen till projektet kom det under ett år en stor andel barn till BR. Inför det sista projektåret ändrades nämndmålet från ”*alla* barn som...” till ”*barn som har behov av...*”. En av orsakerna till det var att man i projektet hade ett bortfall som man trodde berodde på att handläggare inte gjorde en tillräckligt grundlig individuell bedömning. En lista på kriterier för att remittera till BR utformades därför. Under en period fanns det i organisationen osäkerhet kring vad som gällde. Detta tillsammans med personella resursproblem ledde till att antalet barn som remitterades till BR sjönk under första halvåret 2010 för att sedan öka något hösten 2010.

- Projektet ska bidra till ett underlag för socialtjänsten om tidigt stöd i form av krissamtal lämpar sig för barn i målgruppen

Även om projektet var relativt litet och möjligheten att generalisera utifrån resultaten därför är begränsad, menar förvaltningen att BR till största delen nådde målen med projektet. Projektet har utvecklat en metod för att möta och hjälpa barn som upplevt våld i hemmet. Projektledningen bedömer att metoden lämpar sig väl för socialtjänsten.

Sammanlagt fick BR 22 remisser som gällde ungdomar 13-18 år. Av dessa lämnade 10 ungdomar återbud och två fall var för svåra för BR. Av projektrapporten framgår att tonåringar var svåra att motivera till BR. Se under rubriken ”Utvecklingsområden” nedan samt i avsnittet ”Diskussion” i rapporten, s. 55-56.

- Kartläggning av behov av stöd till barn som har föräldrar med missbruksproblematik. En pilotstudie genomförs och etiska frågeställningar i samband med denna belyses

Av 81 barn som remitterades under de första två åren identifierades 20 barn där det förekom missbruk i familjen (i samtliga fall var det fäderna som missbrukade). Andra typer av insatser fick på grund av hemförhållandena föreslås för 7 av dessa barn. Övriga 13 barn kunde dock delta i BR eftersom de antingen helt saknade kontakt med fadern eller endast hade s.k. bevakat umgänge med honom.

Detta ledde till att styrgruppen för projektet det tredje projektåret ville genomföra en pilotstudie för målgruppen barn som har föräldrar med missbruksproblematik. Denna nya del av projektet kunde inte genomföras. Orsaken till detta var sannolikt att denna nya del av projektet inte blivit tillräckligt förankrad inom organisationen. Projektledaren menar dock att modellen som använts i BR lämpar sig väl även för denna målgrupp.

- Projektet ska belysa huruvida det finns behov av/underlag till gruppverksamhet för målgruppen

Det var vanligt med syskon i projektet. Hur man i projektet arbetade med syskon framgår av projektrapporten s. 26. Utifrån en individuell bedömning fick syskon antingen behandling individuellt eller tillsammans.

Att inför andra prata om våld i familjen är ”tabubelagt” och kanske särskilt inom vissa av de befolkningsgrupper som finns i stadsdelsområdet. Erfarenheter i stadsdelsområdet talar för att det är lättare att motivera både föräldrar och barn till individuellt stöd än till gruppverksamhet. Det finns därför i dagsläget inga nya tankar om att införa gruppverksamhet för målgruppen.

Resultatredovisning

Det totala antalet remisser till BR under tre projektår var 106 barn. Av dessa var 33 barn i åldern 0-5 år, 51 barn 6-12 år och 22 var 13-18 år. Av dessa lämnade 25 föräldrar/barn återbud och av återstående 81 genomfördes BR för 65 barn. Övriga barn erbjöds andra insatser, då behandlarna bedömde att BR inte ”räckte till” eller passade som behandlingsform. I den sistnämnda kategorin fanns t.ex. ”...barn vars föräldrar levde tillsammans eller hade separerat men hade kontakt med varandra ganska ofta, våldet hade upphört men konflikten pågick.” I samma kategori fanns också barn vars livssituation på annat sätt innebar alltför stora påfrestningar för att det skulle vara etiskt försvarbart att arbeta med barnen samtidigt som missförhållandena pågick. Se projektrapporten och redogörelsen för de tre projektåren s. 18-29.

BR kunde hjälpa ca 60 % av de remitterade barnen direkt. 20 % av barnen fick indirekt hjälp då de kunde remitteras vidare till alternativ vårdgivare, se s. 59 i projektrapporten.

De åtta fallbeskrivningarna i rapporten s. 30-50 är ett axplock både av fall där BR varit en lämplig och fullgod insats och av fall där BR inte räckt till. De positiva förändringarna för varje barn beskrivs också.

Bedömningen att Barnets Rum kunde hjälpa ca 60 % av barnen direkt, gjordes med hjälp av de bedömningsinstrument som valts för projektet samt med stöd av observationer behandlarna själva gjorde. Bedömningar gjordes innan insatsen påbörjades samt vid avslutning. Föräldrar och behandlare var i så gott som samtliga fall överens om att barnen genomgått en positiv utveckling i dessa fall.

En enkät till handläggarna om vad de ansåg om projektet – se bilaga 9 i projektrapporten - visade att alla som remitterat barn till BR var nöjda med modellen. De ansåg att det var enkelt att presentera insatsen för föräldrarna, handläggarna fick en tydlig återkoppling efter avslutning och föräldrar och barn fick snabbt tid att träffa behandlarna. Det var trots det ganska svårt att motivera föräldrarna, t.ex. trodde en del föräldrar att om barnet inte pratade om våldet så skulle de kunna ”glömma” snabbare.

Utvecklingsområden

Det visade sig svårt att motivera ungdomar till BR. Endast ca 23 % av remisserna till BR gällde ungdomar mellan 13-18 år. Projektledaren sökte svar på anledningar till detta genom att intervjua handläggare och biträdande enhetschefer vid ungdomsenheten och kuratorn vid ungdomsmottagningen. Det som framgick var att många ungdomar inte vill bli ”inblandade” i föräldrarnas problematik, att det ”räckte” för dem att modern fick hjälp. Ungdomsmottagningen hade erfarenhet av att ungdomar vill prata om olika typer av våld, t.ex. våld i familjen, våld mellan kompisar och även sexuellt våld.

En del ungdomar hade redan hunnit identifiera sig med aggressorn och utövade själva våld. En särskild genomgång av remisser på ungdomar visade att för alla ungdomar utom en hade våldet i familjen pågått ganska länge – minst 3-4 år. I andra familjer hade våldet pågått med olika frekvens och intensitet. Detta visar bland annat hur viktigt det är att kunna erbjuda hjälp till barn i ett tidigt skede.

Projektledaren menar att det kanske skulle behövas ett separat metodutvecklingsprojekt som fokuserar enbart på tonåringar.

Övriga erfarenheter i projektet

Projektet hade inletts innan den omorganisation genomfördes då två stadsdelsförvaltningar slogs samman till Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning. Detta påverkade det inre arbetet i förvaltningen och därmed också projektet, som tappade i styrfart. Det innebar bland annat att ett ”nytt” förankringsarbete behövde genomföras bland de handläggare och behandlare som inte varit med från början. Se projektrapporten s. 52-53.

Ett kontinuerligt stöd till projektet från ledningen i organisationen har varit viktigt liksom förankring av projektet hos alla inblandade. Detta har varit en utmaning under förvaltningens stora omorganisation. I samband med sammanslagningen ökade personalomsättningen. Trots detta har projektet ändå kunnat övervinna svårigheterna och arbeta utifrån den målsättning som fanns.

”Barnets Rum” är numera ett begrepp i förvaltningen och de goda erfarenheter som finns av projektet innebär att Barnets Rum kommer att finnas kvar som en integrerad del i den egna öppenvården för barn och ungdom. Aktiva informationsinsatser om projektet och dessa resultat kommer att genomföras i förvaltningen när rapporten antagits av stadsdelsnämnden. Även om det inom projektet inte funnits resurser att utvärdera effekterna för barnen en längre tid efter behandlingen, visar ändå de individuella utvärderingarna, i anslutning till att kontakten med barnet har avslutats, att för de barn där BR varit tillräcklig insats har barnen genomgått en positiv förändring.
